

LATVIJAS EVAŅĢĒLISKI LUTERISKO BAZNĪCU EKLESIOLOĢISKĀ PĒCTECĪBA

Jāna Jēruma-Grīnberga, Lielbritānijas Luterāņu baznīcas emeritētā bīskape un Rīgas Sv. Pestītāja Anglikāņu draudzes mācītāja, guvusi bakalaura grādu bioķīmijā Londonas Universitātes koledžā, teoloģisko izglītību Midlseksas Universitātes Oukhilas (*Oak Hill*) koledžā. Daudzu rakstu autore angļu un latviešu valodā par teoloģiskām (ekumenisms, luterāņu teoloģija un liturģija) un muzikālām tēmām.

Raksturvārdi: Baznīca, eklesioloģija, pēctecība, vienotība.

arvien saglabā baznīcas raksturu, kā arī savu īpašo misiju?

Pēdējos mēnešos ir aktualizējies jautājums par Latvijas Evaņģēliski luteriskās Baznīcas (LELB) attiecībām ar Latvijas Evaņģēliski luterisko Baznīcu ārpus Latvijas (LELBĀL). Sarunas, kuras brīžiem ir pārvērtušas pat par mūsdienu konfliktu, kas nonācis mediju redzes lokā, bieži grozās ap vienu jautājumu: vai LELB ir vienīgā tiesīgā pirms Otrā pasaules kara pastāvošās baznīcas pēctece un mantiniece? Vai LELBĀL arī ir pēctece vai pat – vienīgā patiesā pēctece? Pats par sevi saprotams, ka šādā rakstā nav iespējams definitīvi atbildēt uz juridisku jautājumu, kas ir jau arī nonācis gan tiesu, gan Saeimas priekšā. Mērķis ir cits: apskatīt LELB un LELBĀL pēctecību nevis juridiskā plāksnē, bet skatoties uz baznīcas esamību. Kas ir baznīcu būtība, definējot to no teoloģiskā viedokļa? Kas nodrošina baznīcas kontinuitāti – resp., kā mēs varam spriest par to, ka jebkura baznīca, gadiem ejot, vēl

Baznīcas vienotība pirmajos gadsimtos

Pirmkārt, kas ir baznīca un kā tā risina konfliktus un veido vienotību? Kā var definēt vai izprast Baznīcas (kādas atsevišķas struktūras), Baznīcas (vienas svētas, vispārējas un katoliskas vienības) vai baznīcu (vairāku neatkarīgu struktūru dalīto telpu) būtību? Protams, ka tas ir jautājums, par kuru ir daudz grāmatu un zinātnisku rakstu. Baznīcu pašizpratne un baznīcas būtība ir veidojusies un pārveidojusies cauri gadsimtiem. Teoloģijas nozare, kura nodarbojas ar mācībām par baznīcu, ar baznīcas doktrinālo pamatu, ir eklesioloģija. Bet agrās baznīcas tēvu rakstos šo vārdu neatrod, jo tas ir radies tikai 19. gs. Toties jautājumi par to, kas ir baznīca, kā to raksturot, kā veidojas cilvēku piederība Baznīcai un kas ir ortodoksas kristietības robežas, kristietības vēsturē parādās jau ļoti agri. Pelūzijas Izidors (miris ap 450. g.) esot

rakstījis, ka baznīca ir “svēto asambleja, kuru vieno pareiza ticība un izeils dzīves veids”¹. Pēc britu teologa Alistera Mekgrāta domām, kopējais uzskats agrīnajā baznīcā bija šāds:

Baznīca ir garīga sabiedrība, kura atvieto Israēlu kā Dieva cilts;

Kristus vieno visus kristiešus neatkarīgi no izcelsmes;

Baznīca ir patiesas kristīgas mācības glabātuve;

Baznīca ietver visus pasaules ticīgos, lai veicinātu viņu izaugsmi ticībā un svētumā.²

Tomēr pat paviršākais ieskats agrās baznīcas vēsturē norāda uz to, ka tai jau no pašiem sākumiem bija neiedomājami stipra tieksme iekšēji dalīties un nonākt brīžiem pat ļoti asiņainā konfliktā dažādu teoloģisku atšķirību dēļ. Jau Jaunajā Derībā lasām par domstarpībām, kā iekļaut kristiešu saimē tos, kas nebija jūdu izcelsmes.

“Daži, kas bija ieradušies [Antiohijā] no Jūdejas, mācīja brāļus: “Ja jūs netiekat apgrāzīti, kā to prasa Mozus likums, jūs nevarat tikt glābti.” Pāvīlam un Barnabam ar viņiem izcēlās nesaskaņas un ass strīds. Tad nolēma, ka Pāvils un Barnaba un vēl citi brāļi dosies uz Jeruzalemi pie apustuļiem un presbiteriem apspriest šo jautājumu. Bet daži ticīgi farizeji cēla iebildumus: “Pagāni ir jāapgrāza un jāpavēl tiem ievērot Mozus bauslību.” Tad apustuļi un presbiteri sapulcējās, lai šo lietu izskatītu. Izcēlās ass strīds ..” (Apustuļu darbi 15. 1, 2, 5–7; šeit un turpmāk Latvijas Bībeles biedrības jaunais tulkojums.)³

Iespējami pazīstamākais konflikts – starp agrīno teologu Ārija un Atanazija piekritējiem – noveda pie asiņainām kaujām, īpaši tad, kad iesaistījās Romas imperatori Konstantīns (272–337) un viņa dēls Konstantījs (317–361). Konflikta pamatā centrējās ap Ārija uzskatu, ka Jēzus Kristus, lai gan Dieva Dēls, nav ar tādu pašu dievišķu raksturu kā Tēvs. Kā atzīmē 5. gs. vēsturnieks Sokrāts Sholastiķis, Ārijs uzskatīja: “Ja Tēvs dzemdināja Dēlu, tad tam,

kurš tika dzemdināts, ir esamības sākums: un no tā ir skaidrs, ka bija laiks, kad Dēla nebija. Ir neizbēgami secināt, ka viņa būtība ceļas no ‘nebūtības’.”⁴

Par šādiem un līdzīgiem teoloģiskiem jautājumiem (Kristus persona, Trīsvienības raksturs, Svētā Gara izcelsme un *filioque* kontroversija) Baznīca pirmajos piecos gadsimtenos nonāca gandrīz nepārtrauktās sadursmēs. Tajā pašā laikā vēl arvien pastāvēja drauds kristīgajai ticībai no grieķu un romiešu politeistiskiem pasaules uzskatiem; pēc 330. gada imperators Juliāns ar iesauku Apostāts pat īslaicīgi centās atgriezt Romas impēriju pie agrākās pagānu ticības, reizē veidojot pirmo ikonoklastisko vilni baznīcas vēsturē, iznīcinot gan baznīcas, gan svētvietas.

Ar šo ievadu gribu norādīt, ka kristiešu baznīca arī savos pirmsākumos ir dzīvojuši domstarpību un konfliktu apstākļos. Labākajos brīžos izlīgumu meklēja koncilos vai padomēs, kuru sastāvu veidoja apustuļi, vēlāk bīskapi, mācītāji un teologi. Apustuļu darbu 15. nodaļa apraksta lēmumpieņemšanas procesu – vispirms ass strīds; tad visi uzklaua Pētera sacīto, pēc tam Pāvila un Barnabas stāstu; visbeidzot Jēkabs, Jēzus brālis, visu rezumē un iesaka risinājumu. Pēc tam vienprātīgi tiek sūtīta delegācija ar vēstuli uz Antiohiju, lai paziņotu Jeruzalemes padomes vai koncila lēmumu. Kopumā tas viss veido veiksmīgu mediācijas procesu.

Luterisko baznīcu raksturs

Gadu simteņiem ejot, radās jautājumi par to, kas tieši ir Baznīca; kur ir Baznīcas un baznīcu robežas; kas ir leģitīma baznīca, resp., kur var atrast Kristus mācību un sekotāju pēctečus; kā baznīcas veido attiecības pēc Lielās shizmas 1054. gadā un, vēl vairāk, pēc reformācijas 16. gs. un no tās izrietošām pārmaiņām baznīcu pasaulē. Luterāņu definīcija, lakoniski un skaidri izteikta, ir atrodama Augsburgas Ticības apliecībā:

“7. artikuls *Par baznīcu*

Tāpat māca, ka ir viena svēta baznīca, caur visiem laikiem pastāvoša. Bet baznīca ir

¹ Šeit un tālāk autores tulkojumi no angļu valodas. Pieejams: <https://www.biblicaltraining.org/library/isisidore-pelusium> (19.05.2018.).

² McGrath 2001.

³ Bībele 2012.

⁴ Pieejams: <http://www.ccel.org/ccel/schaff/npnf/202.ii.iv.v.html> (19.05.2018.).

svēto kopība, kurā skaidri māca Evaņģēliju un pareizi pārvalda sakramentus.

Un patiesai baznīcas vienībai jau pietiek ar vienprātību par Evaņģēlija mācību un par sakramentu pārvaldīšanu. Nav nepieciešams, ka visur ir vienādas cilvēku tradīcijas jeb riti un ceremonijas, ko ir ieviesuši cilvēki. Kā Pavils saka: “Viena ticība, viena Kristība, viens visu Dievs un Tēvs...” (Ef. 4:5–6)

8. artikuls *Kas tad ir baznīca?*

Lai gan baznīca īstā nozīmē ir svēto un patiesi ticīgo kopība, tomēr, tā kā šajā dzīvē viņā ir daudz liekuļu un ļaunu, ir pieļaujams sakramentus saņemt pat no necienīgiem priesteriem, un tas tā pēc Kristus vārdiem: “Uz Mozus krēsla ir nosēdušies rakstu mācītāji un farizeji ..” (Mt. 23:2) Gan sakramenti, gan vārds Kristus pavēles un iestādījuma dēļ ir iedarbīgi, pat ja tos pasniedz un sludina ļauni un bezdievīgi priesteri.

Mēs noraidām donātistus un tiem līdzīgus, kuri noliedza bezdievīgo priesteru kalpošanas iespēju baznīcā un turēja tādu kalpošanu par nederīgu un neiedarbīgu.”⁵

Savā 1539. gada rakstā *Par Konsilijiem un Baznīcu* Mārtiņš Luters iezīmē septiņas īsas Dievu ļaužu kopienas pazīmes⁶:

1. Dieva Vārds kā pirmā un galvenā pazīme. Kur Dieva Vārdu sprediķo, tam tic, to sludina un dzīvo, mums nebūtu jāšaubās, ka tur pastāv īstā baznīca. Ja būtu tikai viena pazīme, tad ar šo pietiktu.
2. Svētā Kristība ir publiska zīme un svēts īpašums, kas Dieva ļaudis svētus dara.
3. Dievgalda sakraments. M. Luters uzsver to, ka sakraments jāpārvalda, jāsaņem un tam jātic, kā Kristus to iestādījis.
4. Grēku nožēla un atlaišana.
5. Ordinēti mācītāji, kompetenti un izvēlēti pārvaldīt Dieva Vārdu, Sakramentus un grēku atlaišanu.
6. Lūgšanas, publiska pielūgums un pateicība Dievam – tād publiski dievkalpojumi.
7. Ciešanas svētā krusta zīmē (tād krusta, nevis goda teoloģija).

⁵ Pieejams: <http://www.janabaznica.lv/luters/augsburgas-ticibas-aplieciba/i-dala-5-8-artikuli/> (19.05.2018.).

⁶ Luther 1539.

Šādu vai līdzīgu formulējumu luterāņu baznīcas ir cauri gadu simtiem arī atzinušas. Ir vērts atzīmēt, ka baznīcu vai draudžu leģitimitāti neveido to statuss vai stāvoklis iepretī valsts iestādēm. Toties varam atšķirt vairākus kritērijus, kas piešķir kādai baznīcai vai konfesijai iekšēju integritāti un leģitimitāti baznīcu ekumeniskajā kontekstā un pasaules acīs.

Baznīcas leģitimitātes iespējamie kritēriji

Pirmais kritērijs: Baznīcas kopienas teoloģiskās nostādnēs un eklesioloģija atbilst konfesijai, kurai tā pieder.

Luterāņu gadījumā baznīcu darbībā un doktrīnās būtu jābūt saskatāmām iepriekš minētajām pazīmēm, kā tās definējis M. Luters. Parasti arī luterāņu baznīcu satversmēs atrodam formulējumus, kas izsaka piekrišanu vēsturiskajām Ticības apliecībām, Augsburgas Ticības apliecībai (vai arī pilnajai Vienprātības grāmatai). Piem., Amerikas Evaņģēliski luteriskās baznīcas satversmē par ticības pamatiem minēts, ka

Baznīca apliecina ticību Trīsvienīgajam Dievam; apliecina, ka Jēzus Kristus ir Kungs un Pestītājs; un evaņģēlijam ir Dieva spēks pestīt visus ticīgos;

Dieva Vārda pasludināšana iekļauj gan bauslību, gan evaņģēliju, tā atklājot gan tiesu, gan žēlastību;

Baznīca apstiprina, ka kanoniskie Raksti Vecajā un Jaunajā Derībā ir Dieva Vārds un Baznīcas sludināšanas, ticības un dzīves autoritatīvais avots n norma;

Baznīca apstiprina Apustuļu, Nikejas un Atanazija Ticības apliecības kā patiesas ticības izpausmes;

Baznīca pieņem nemainīto Augsburgas Ticības apliecību (*Confessio Augustana*, CA) kā patiesu evaņģēlija liecinieci un apliecina savu vienotību ticībā un mācībā ar visām citām baznīcām, kas līdzīgi pieņem CA mācību;

Baznīca pieņem citus ticību apliecinošus rakstus Vienprātības grāmatā, t. i., CA Apoloģiju, Šmalkaldes Artikulu, Traktātu, Mazo un Lielo Katehismu un Konkordijas formulu kā Baznīcas ticības pamatotas interpretācijas;

Baznīca apliecina Evaņģēliju, Svētajos Rakstos pierakstītu un ekumeniskajās un

luteriskajās Ticības apliecībās pasludinātu, kā Dieva spēku radīt un uzturēt Baznīcu Dieva misijai pasaulē.⁷

LELB Satversmes preambula piemin ļoti līdzīgus faktorus kā savas baznīcas ticības pamatu veidotājus:

“Latvijas evaņģēliski luteriskā Baznīca ir celta uz apustuļu un praviešu pamata, kur stūra akmens ir Kristus Jēzus. Tās pamats, likums un mēraukla ir Vecās un Jaunās Derības grāmatas, jo tās ir patiesas un uzticamas Trīsvienīgā Dieva vārds, kurā Viņš uz mums runā un pie mums darbojas ar likumu un evaņģēliju, tiesu un žēlastību.

Latvija (*sic!*) evaņģēliski luteriskās Baznīcas mācībai un dzīvei saistoša kopības izpausme, kurā parādās Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas vienprātība un norobežošanās no herēzēm un shizmām, ir no senbaznīcas mantotās Apustuļu, Nikejas-Konstantinopoles un Atanasija ticības apliecības, kā arī reformācijas ticības apliecības, kas apkopotas “Liber Concordiae” [Vienprātības grāmatā].”⁸

Arī **LELBĀL** Darbības noteikumos atrodam līdzīgus pamatus:

“Šos noteikumus pieņemot, latviešu evaņģēliski luteriskās draudzes ārpus Latvijas robežām, ticot Dieva taisnībai un Jēzus Kristus evaņģēlijam, lūdz Dieva svētību un brīvību latviešu tautai, lai, kopā ar kristīgiem brāļiem un māsām tēvmē, varētu ar Dieva vārdiem un sakramentiem izkopt sevi par ķēnišķīgu priesterību, svētu cilti, Dieva īpašiem ļaudīm, pasludinot tā varenību, kas mūs no tumsas ir aicinājis savā brīnišķīgajā gaismā (1. Pētera vēstule 2:9) ..

Baznīcas draudzes atzīst Baznīcas vadītājas personas un iestādes, atbalsta Baznīcu garīgi un materiāli, un uzskata par savu mācības avotu Vecās un Jaunās Derības kanoniskās grāmatas, atzīst Apustuļu, Nīkajas un Atanasija ticības apliecības, nepārgrozīto Augsburgas konfesiju, Mārtiņa Lutera Lielo un Mazo

katķismu un citus Vienprātības grāmatā (Liber Concordiae) sakopotos rakstus.”⁹

Abas šīs preambulas atšķiras no **1928. gada LELB Satversmes**:

“Latvijas Evaņģēliski Luteriskā Baznīca, kā Kristus un viņa evaņģēlija organizēta draudze, uzskata vecās un jaunās derības kanoniskās grāmatas par savu vienīgo mācības un dzīves pamatu un pieņem par savu vienīgo mācības un dzīves pamatu un pieņem kā Svēto Rakstu paskaidrojumus Kristīgās draudzes vēstures gaitā izcēlušās tā sauktās:

Apustuļu, Nikejas un Atanāzija ticības apliecības, nepārgrozīto Augsburgas konfesiju, Mārtiņa Lutera Mazo Katķismu un citus Vienprātības grāmatā “Liber Concordiae” sakopotos rakstus.

Uz šī negrozāmā pamata stāvēdama un paļaudamās uz Trīsvienīgā Dieva žēlastību, Latvijas Evaņģēliski Luteriskā Baznīca grib ar Dieva vārdu un sakramentiem izkopt sevi par ķēniņu priesterību, svētu cilti, Dieva īpašiem ļaudīm un pasludināt tā tikumus, kas mūs aicinājis no tumsības pie savas brīnišķīgas gaismas (1. Pēt. Gr. 2. nod. 9. p.).”¹⁰

Toties, par spīti atšķirībām un dažādiem uzsvāriem, ir skaidrs, ka pamati visām šīm preambulām ir vieni un tie paši – Bībele, Vienprātības grāmatā, vēsturiskās ekumeniskās un luteriskās ticības apliecības. Protams, ka varētu arī iedziļināties visu baznīcu darbībā un dzīvē, lai pārbaudītu, vai tiešām baznīcas aktivitātes, teoloģiskā izglītība un kalpošana atbilst šiem pamatprincipiem. Iespējams, ka reālā izpausme vai substance brīžiem arī ne gluži atbilst Satversmē paustajiem pamatiem; bet šie fundamenti vienmēr var kalpot kā mēraukla vai norma, pret kuru baznīca var atkārtoti pārbaudīt sevi un savu atbilstību luterāņu baznīcu centrālajām premisām.

Otrais kritērijs: Baznīcas mācība ir autentiski kristīga, resp., tiek nodota apustuļu mācība – evaņģēlija vēsts – kontinuitātē ar Kristus vēsti, kuru mūsu Kungs nodeva saviem mācekļiem.

⁷ Pieejams: download.elca.org/ELCA_Resource_Repository/Constitutions_Bylaws_and_Continuing_Resolutions_of_the_ELCA.pdf (19.05.2018.).

⁸ Pieejams: www.lelb.lv/lv/?ct=satversme (19.05.2018.).

⁹ Pieejams: www.lelbal.org/lv/ (19.05.2018.).

¹⁰ Latvijas Evaņģēliskās Luteriskās Baznīcas Satversme 1957.

Pāvils savā pirmajā vēstulē Korintas baznīcai raksta:

“Brāļi, daru jums zināmu evaņģēliju, ko jums pasludināju un ko jūs arī pieņēmt un kurā pastāvat. Caur to jūs arī tiekat glābti, ja vien stingri turaties pie tā, ko esmu jums pasludinājis. Citādi velti esat sākuši ticēt. Vispirms es jums nodevu to, ko pats esmu saņēmis: Kristus mira par mūsu grēkiem, pēc Rakstiem, un tika guldīts kapā un trešajā dienā augšāmcelās, pēc Rakstiem, un parādījās Kēfam, pēc tam tiem divpadsmit, pēc tam parādījās vienlaikus vairāk nekā piecsimt brāļiem, no kuriem lielākā daļa vēl ir dzīvi, bet daži jau aizmiguši, pēc tam parādījās Jēkabam, pēc tam visiem apustuļiem, un kā vispēdējam viņš parādījās man kā tādām priekšlaicīgi dzimušam.”¹¹

Gandrīz 2000 gadus vēlāk Pasaules Luterāņu federācija (kuras locekles ir gan LELBĀL – jau no dibināšanas 1947. gadā, gan LELB) savā Lundas Paziņojumā (LP) rakstīja šādi:

“Šīs misijas nodošana (*traditio*), kurā Svētais Gars dara Kristu klātesošu caur Svēto Garu, ir apustuliskās tradīcijas pamatnozīme.

Apustuliskā tradīcija baznīcā nozīmē pastāvīgo baznīcas raksturīpašību kontinuitāti, t. i., apustuliskās ticības apliecināšanu; Evaņģēlija pasludināšanu un Svēto Rakstu uzticamu tulkošanu; Kristību un Svētā Vakarēdiena svinēšanu; kalpošanas darbu un tā tālāku nodošanu; kopību lūgšanā, mīlestībā, priekā un ciešanās; kalpošanu slimajiem un trūcīgajiem; vienotību vietējās baznīcās un dalīšanos ar tām dāvanām, kuras Kungs ir ikvienam dāvājis. Kontinuitāte šajā tradīcijā ir apustuliskā sukcesija.”¹² (Lundas Paziņojums, 2007)

Šai iekšējai sukcesijai jeb pēctecībai var būt arī ārejas pazīmes. Romas Katoļu un Anglikāņu baznīcā liels uzsvars tiek likts uz redzamo apustulisko sukcesiju, kuru “garantē” bīskapu konsekrēšana un mācītāju ordinēšana it kā nelauztā pēctecībā ar apustuļiem. Toties LP šo sukcesijas izpratni apraksta nedaudz nosacītā veidā:

“Episkopālas kalpošanas kontinuitāte ir svarīga baznīcas apustuliskajai sūtībai. Kalpot

baznīcas apustuliskās misijas kontinuitātei ir ‘episkopālas sukcesijas’ primārais mērķis un nozīme. Šādu sukcesiju apliecina uzticama apustuliskās misijas pārraudzības tālāknodešana, kas pauž baznīcas uzticēšanos Dievam, ka Viņš uzturēs baznīcu uzticamībā. Roku uzlikšana ir lūgšana par piešķirtā amata izpildīšanu; baznīca ir pārliecināta, ka caur gadsimteņiem Dievs ir uz šo lūgšanu atbildējis un turpinās atbildēt. Kontinuitātei episkopālā amatā ir jāapliecina baznīcas uzticamība tās apustuliskajai misijai, bet tā to negarantē. Pat tad, ja episkopāla kalpošana izrādās neuzticama, kas ir iespējams un ir arī gadījies, Dieva uzticamība satur baznīcu patiesībā.”¹³

Tāpat vēsturiskā episkopālā sukcesija ir rādītājs, bet ne garantija baznīcas vietai patiesajā baznīcu pēctecībā; uz pēdējo norāda tikai iepriekš minēto raksturīpašību kontinuitāte.

Trešais kritērijs: Baznīca ieņem vietu pasaules ekumenē un tiek uzskatīta par leģitīmu baznīcu.

Gan LELB, gan LELBĀL ir Pasaules Luterāņu federācijas (PLF) locekles. LELBĀL, kā jau agrāk minēts, ir starp PLF dibinātājiem; un arhibīskaps Teodors Grīnbergs arī kalpoja pirmajā PLF Izpildkomitejā.¹⁴ LELB tika uzņemta PLF 1963. gadā. PLF Satversmes ievads:

“PLF ir baznīcu kopiena, kas sludina trīsvienīgo Dievu, piekrit Dieva Vārda sludināšanā un ir vienotas kanceles un altāra sadraudzībā. PLF apliecina vienu svētu, katolisku un apustulisku baznīcu, un ir apņēmusies kalpot kristiešu vienotībai visur pasaulē.”¹⁵

Tāpat lielākā luterāņu kopiena ar 145 baznīcām un pāri par 74 miljoniem dvēseļu uzskata gan LELB, gan LELBĀL par autentiskām luteriskām baznīcām.

To pašu var teikt par Porvo komūniju, kura iekļauj Ziemeļvalstu, Baltijas un Lielbritānijas luterāņu baznīcas, kā arī anglikāņus Lielbritānijā, Īrijā, Spānijā un Portugālē.

¹¹ 1 Kor. 15. 1–9.

¹² Pieejams: ecumenism.net/archive/docu/2007_lwf_lund_episcopal_ministry_apostolicity_church_en.pdf, 29 (19.05.2018.).

¹³ Pieejams: ecumenism.net/archive/docu/2007_lwf_lund_episcopal_ministry_apostolicity_church_en.pdf, 56 (19.05.2018.).

¹⁴ Wengert et al. 2017.

¹⁵ Pieejams: www.lutheranworld.org/sites/default/files/Constitution%20EN%20final_0.pdf (19.05.2018.).

LELB šajā ekumeniskajā komūnijā nekad nav iestājusies, bet ir ar novērotājās statusu jau kopš 1994. gada. LELBĀL ir pilntiesīga locekle tajā kopš 2014. gada.

Porvo Kopējā deklarācija vēsta:

“Porvo kopiena uzskata, ka visu baznīcu – dalībnieču ticība, kalpošana un garīgums sakņojas apustuliskās Baznīcas tradīcijā. Mēs uzturam kontinuitāti ar patristisko un Viduslaiku posmiem gan tieši, gan caur Reformācijas laika attīstībām. Mēs katrs uzskatām, ka mūsu baznīca ir daļa no vienas, svētas, katoliskas Jēzus Kristus baznīcas, un patiesi piedalās Dieva ļaužu vienotajā apustuliskajā misijā ..” (Porvo Kopīgā deklarācija, B7)¹⁶

Ceturtais kritērijs: reizē vienkāršākais un visgrūtāk pierādāmais – pats Kristus uzskatīja, ka Viņa mācekļus atpazīs no tā, ka tos vieno savstarpēja cieņa un mīlestība.

“Es jums dodu jaunu bausli – mīliet cits citu! Kā es esmu mīlējis jūs, tā arī jūs mīliet cits citu. Ja jums būs mīlestība savā starpā, visi zinās, ka jūs esat mani mācekļi.” (Jāņa ev. 13. 34, 35)

Būtībā šī Jēzus pavēle, izteikta tikai dažas stundas, pirms Viņš devās krusta nāvē, ir svarīgākā norma baznīcām; bet ētisku apsvērumu dēļ šajā rakstā savstarpējas mīlestības un cieņas klātesamība LELB/LELBĀL iekšējās un ārējās attiecībās netiks analizēta.

Juridiskā leģitimitāte

Blakus šīm būtiskajām pazīmēm ir jautājums arī par to, vai konkrētai baznīcai tiek piešķirta juridiska leģitimitāte no valsts, kurā tā atrodas un kalpo. Luterāņu baznīcām dažādos laikos un valstīs ir bijušas atšķirīgas struktūras, baznīcas pārvaldes sistēmas un arī attiecības ar valsts varu. Dažas baznīcas, piem., Zviedrijas Baznīca, ir saglabājušas stipri episkopālu sistēmu; ASV baznīcām (Amerikas Evaņģēliski luteriskajai baznīcai, Luterāņu Baznīcai – Misūri Sinodei, arī Viskonsinas Evaņģēliski luteriskajai sinodei) ir sinodāli kongregacionāla pārvalde, kur lielākā daļa lemtspējas un varas paliek draudžu rokās un bīskapiem ir ierobežotas tiesības noteikt baznīcā un draudzēs

notiekošo. Ziemeļvalstu luterāņu baznīcas vēl nesēn skaitījās valsts baznīcas, kur bija ciešas attiecības starp abām iestādēm, kamēr daudzviet pasaulē baznīca un valsts ir absolūti šķirtas (tā, piem., Latvijas Republikas Satversmes 99. pantā teikts: “Ikvienam ir tiesības uz domas, apziņas un reliģiskās pārliecības brīvību. Baznīca ir atdalīta no valsts.”). Vēl citur – piem., Ķīnā agrākos gados, Saūda Arābijā vēl pašlaik, baznīcai ir bijis aizliegts atklāti pastāvēt. Bet ir ļoti svarīgi saprast, ka valsts likumdošana piešķir baznīcai leģitimitāti tikai šajā šaurajā nozīmē, resp., tās attiecībās ar valsti. Piem., tas, ka Ķīnas valdība ilgu gadu aizliedza baznīcām pastāvēt, nenozīmē, ka pagrīdes baznīcas, kuras turpināja darboties, nebija īstas baznīcas.

Secinājumi

Par LELB un LELBĀL domājot, nav pamata šaubīties, ka abas šīs Baznīcas ir autentiskas kristīgas un luteriskas Baznīcas. Par to liecina to satversmes, kontinuitāte apustuliskajā mācībā un vieta ekumeniskajā pasaulē. Abas savā kalpošanā un mācībā ir vienotas ar citām baznīcām dažādos veidos un līmeņos. Tāpat arī nav pamata apšaubīt, ka LELB vai LELBĀL draudzes veido “svēto kopība[s], kurā skaidri māca Evaņģēliju un pareizi pārvalda sakramentus”. Savos Kopīgajos noteikumos un citur abas Baznīcas apstiprina, ka tās “vieno kopīga izcelšanās, vēsture, valoda, ticība un sakramenti”¹⁷. Līdz ar to abu Baznīcu pēctecība ar pirmskara LELB ir no eklesioloģiskā viedokļa jau apstiprināta, lai gan ne viena, ne otra baznīca nav identiska savā būtībā ar savu priekšteci.

Par abu šo Baznīcu attiecībām ar Latvijas valsti un tās juridiskām prasībām, tātad arī par juridisko pēctecību, ir jāspriež attiecīgajām iestādēm. Bet tas nemaina eklesioloģisko konstatējumu, ka abas Baznīcas ir pēctecībā jeb sukcesijā ar pirmskara LELB un ar kristīgo Baznīcu cauri gadu simteņiem.

¹⁶ Pieejams: www.porvoocommunion.org/porvoocommunion/statement/ (19.05.2018.).

¹⁷ Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas Gada grāmata 1998, 280.

VĒRES

Bībele (2012). Rīga : Latvijas Bībeles biedrība.

Chadwick, Henry (1993) *The Penguin History of the Church: The Early Church*. London : Penguin.

Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas Gadagrāmata (1998) Rīga : Svētdienas Rīts.

Latvijas Evaņģēliskās Luteriskās Baznīcas Satversme (13.03.1957.) Londona.

Luther, M. ([1539] 1966) On the Councils and the Church. *Luther's Works*, Vol. 41. Fortress Press.

McCain, P. T.; Engelbrecht, E. A.; Baker, R. C.; Veith, G. E. (2006) *Concordia: The Lutheran Confessions*. Saint Louis : Concordia Publishing House.

McGrath, A. E. (2001) *Christian Theology, an Introduction*. Oxford : Blackwell Publishing.

Wengert, T. J.; Granquist, M. A.; Haemig, M. J.; Kolb, R.; Mattes, M. C.; Strom, J. (eds.) (2017) *Dictionary of Luther and the Lutheran Traditions*. Grand Rapids : Baker Academic.

Summary

Jāna Jēruma-Grīnberga

Ecclesiological Succession in Latvian Evangelical Lutheran Churches

Written against the background of discussion, argument and even legal action between the Latvian Evangelical Lutheran Church and the Latvian Evangelical Lutheran Church Abroad, this paper discusses the nature of succession in the ecclesiastic context. A distinction is made between the legal recognition of a church entity, and its identity as a body within the Universal Church. The integrity and apostolic character of any church body is not dependent on its recognition or the lack of it by secular state authorities.